

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer G. Moes
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 8 januari 2026
Kenmerk: RVC-2026-002
Uw kenmerk: 55099495

Betreft: advies conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid

Geachte heer Moes,

In uw brief van 19 november 2025 verzoekt u de Raad voor Cultuur om een advies uit te brengen over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. U stelt voor om de cyclus van het rijkscultuurbeleid vanaf 2029 te wijzigen in acht jaar. Uw adviesaanvraag loopt parallel aan een internetconsultatie, zoals gebruikelijk bij de indiening en wijzigingen van wetten.

In deze brief geeft de raad zijn reactie op de wijziging van het wetsvoorstel met de bijbehorende Memorie van Toelichting. Deze brief bestaat uit de volgende onderdelen. Allereerst gaat de raad in op het voorstel om de cyclus van het rijkscultuurbeleid te wijzigen naar acht jaar.¹ Vervolgens besteedt hij meer in detail aandacht aan de onderwerpen die in de Memorie van Toelichting worden beschreven. Ten derde komt de raad terug op zijn eerdere pleidooien om ook een aantal andere essentiële onderwerpen met betrekking tot het Nederlandse rijkscultuurbestel een wettelijke basis te geven. Ten slotte doet hij een voorzet voor een verdere vernieuwing van het cultuurbestel waar volgens de raad in het kielzog van de wetswijziging een vervolg aan moet worden gegeven.

---

¹ Met de term beleidscyclus bedoelt de raad de nu vierjarige periode waarin de voorgenomen hoofdlijnen van het rijkscultuurbeleid worden ontwikkeld, vastgesteld en uitgevoerd, met de daarbij behorende inrichting van de basisinfrastructuur. De term subsidietermijn of subsidieperiode gebruikt de raad specifiek voor de periode waarvoor culturele instellingen gesubsidieerd kunnen worden (momenteel maximaal vier jaar).

1. Verlenging van de subsidieperiode

De raad is enthousiast over uw voorstel tot verlenging van de cyclus voor het rijkscultuurbeleid. Al verscheidene malen heeft de raad uw voorgangers geadviseerd tot een verlenging.² Door de verlenging van de beleidscyclus naar acht jaar kan ook de maximale subsidieperiode verlengd worden tot acht jaar. De raad benadrukt hierbij wel dat een achtjarige subsidietermijn de *maximale* periode betreft, die geldt voor een beperkt aantal instellingen, namelijk zij die direct door het Rijk worden gefinancierd (de zogenaamde kleine BIS), alsmede voor de zes rijkscultuurfondsen zelf. Deze fondsen kunnen makers, initiatieven en culturele organisatie juist voor veel verschillende periodes subsidiëren, met een maximale duur van vier jaar. Daardoor is de flexibiliteit in het cultuurbestel in de ogen van de raad gegarandeerd. Belangrijke argumenten voor de verlenging had de raad in zijn briefadvies van 12 mei 2025 onder elkaar gezet. Een verlengde beleidscyclus

- biedt de culturele instellingen uit de kleine BIS met een subsidietermijn van acht jaar meer mogelijkheden om artistiek/inhoudelijk te innoveren en verantwoordelijkheden op zich te nemen binnen het bestel, zoals voor talentontwikkeling;
- maakt deze instellingen in de achtjarige kleine BIS aantrekkelijker voor (private) co-financiers en samenwerkende partijen; zij kunnen immers duurzamer afspraken met elkaar aangaan;
- biedt de rijkscultuurfondsen de gelegenheid een langjarige visie te ontwikkelen en een gevarieerder palet aan subsidiemogelijkheden en -periodes in te richten;
- brengt een substantiële administratieve lastenverlichting met zich mee (en daarmee kostenbesparing) voor instellingen en subsidiënten;
- biedt de andere subsidiërende overheden (de gemeenten en provincies) de gelegenheid om een langjarige visie te ontwikkelen op het cultuurbeleid en op de culturele instellingen die een sleutelrol kunnen spelen in de regionale ecosystemen.

De raad juicht toe dat u gekozen heeft voor een beleidscyclus van acht jaar in plaats van een cyclus van zes jaar, waarover de Tweede Kamer eerder een motie aangenomen heeft. De raad had aanvankelijk ook gepleit voor zes jaar³, maar was na een consultatie van het veld tot de conclusie gekomen dat een cyclus van acht jaar te prefereren is boven zes jaar. De belangrijkste reden hiervoor is dat een periode van acht jaar ervoor zorgt dat co-financierende provincies en gemeenten die een subsidieperiode van vier jaar hanteren, hiermee synchroon blijven lopen. Bij een cyclus van zes jaar zouden pas na twaalf jaar de termijnen weer samenvallen van het Rijk en de andere subsidiërende overheden die een periode van vier jaar hanteren.

---

² *Toegang tot cultuur* (2024), briefadvies 12 mei 2025.

³ *Cultuur voor stad, land en regio* (2018).

Kortom, de raad ondersteunt de wetswijziging en ziet haar als een eerste, noodzakelijke stap voor de vernieuwing van het Nederlandse rijkscultuurbestel.

Opmerkingen over de Memorie van Toelichting

De raad gaat graag nog nader in op de Memorie van Toelichting (MvT) bij de wetswijziging. In het algemeen geeft hij mee dat er in de MvT nog meer de nadruk op kan worden gelegd dat een subsidieperiode van maximaal acht jaar in de eerste plaats bedoeld is voor de afgebakende groep van culturele instellingen in de kleine BIS. Deze instellingen zijn in dat subsidieregime opgenomen vanwege hun specifieke functie in het Nederlandse cultuurbestel. Zo'n functie gaat gepaard met een hoge mate van continuïteit die een langere subsidieperiode rechtvaardigt.

Complementair aan deze stabiele basis is een grote groep instellingen die door de rijkscultuurfondsen wordt gesubsidieerd. De fondsen hebben de taak om mee te bewegen met de ontwikkelingen in het veld van individuele makers en artistiek-inhoudelijk gedreven instellingen (in tegenstelling tot de functie-gedreven instellingen in de kleine BIS). Zij zorgen hiermee voor vernieuwing en flexibiliteit in dat specifieke deel van bestel.

Om deze reden kan in de MvT ook meer worden benadrukt dat een subsidieperiode van maximaal acht jaar geldt voor de budgetten die OCW beschikbaar stelt aan de rijkscultuurfondsen zelf, maar niet voor de subsidies die deze fondsen zelf verstrekken. Anders dan in de MvT wordt gesuggereerd, is de raad van oordeel dat de maximale subsidieperiode voor regelingen binnen de rijkscultuurfondsen vier jaar zou moeten zijn. Op die manier wordt een duidelijke grenslijn aangebracht tussen het subsidieregime van de kleine BIS en dat van de fondsen.

In het verlengde hiervan is het belangrijk om in de MvT te onderstrepen dat belangrijke aspecten van het Nederlandse cultuurbestel, zoals instroom van nieuwe initiatieven, differentiatie in financieringsperiodes en mogelijkheden voor vernieuwing door een langere subsidieperiode, niet in gevaar komen maar juist worden versterkt. Hierdoor kan ook de indruk worden weggenomen dat er een grote groep instellingen buiten de boot zal vallen wanneer ze niet voor acht jaar worden gesubsidieerd. Want er is via de rijkscultuurfondsen nog een variëteit aan andere financieringstermijnen mogelijk.

Meer specifiek geeft de raad enige opmerkingen bij enkele hoofdstukken mee, die de argumentatie voor de wetswijziging kunnen versterken:

Motivering instrumentkeuze - De raad mist een overzicht van mogelijke subsidie-instrumenten die tot vereenvoudiging van het systeem kunnen leiden.

Bij de beschrijving van de risico's van een achtjarige cyclus verwijst de MvT voor de concretisering van de gevolgen enkel naar de subsidieregeling voor de kleine BIS. De raad mist echter een beschrijving van de wijze waarop de subsidieregelingen van de rijkscultuurfondsen die gewenste ruimte voor vernieuwing binnen het veld van individuele makers en artistiek-inhoudelijk gedreven instellingen kunnen creëren.

Monitoring en evaluatie - de raad is van oordeel dat de monitoring nog verder uitgewerkt kan worden, zowel in de uitvoering als wat betreft de consequenties die eruit voortvloeien. Voor de achtjarige subsidieontvangers zouden verschillende vormen van monitoring en beoordeling onderzocht kunnen worden, waaronder visitatie. Gezien zijn subsidieadviestaak en ervaring ligt het voor de hand dat de raad een rol speelt in de monitoring en beoordeling. Daarnaast geeft de raad mee dat de geschetste mogelijkheid tot bijsturing binnen een subsidieperiode van acht jaar nog verdere doordenking verdient.

Uitvoerings- en handhavingsgevolgen - De raad merkt op dat de beschreven taken van de raad niet volledig zijn. Naast het advies over de hoofdlijnen van het cultuurbeleid is er nog de verplichte adviestaak van de raad inzake de BIS-aanvragen, alsmede het verplichte monitoren door de raad van de BIS-subsidieontvangers gedurende de subsidie looptijd.

3. Andere wenselijke aanpassingen van de Wet op het specifiek cultuurbeleid

De Raad voor Cultuur heeft de afgelopen jaren in verschillende adviezen aanbevelingen gedaan om wijzigingen in de Wet op het specifiek cultuurbeleid aan te brengen. We lopen deze adviezen een voor een na.

Ten eerste heeft de raad eerder bepleit om de vier doelstellingen voor het cultuurbeleid een wettelijke basis te geven.⁴ Deze doelstellingen zijn:

- Creatief en kunstzinnig talent in alle genres en disciplines krijgt voldoende kansen en mogelijkheden om zich artistiek te ontplooiën.
- Iedereen in Nederland heeft, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, inkomen en woonplaats, toegang tot cultuur.
- De overheid waarborgt een pluriform aanbod van cultuur, waarin het bestaande wordt gekoesterd en het nieuwe wordt omarmd.
- Er is een wederkerige relatie tussen cultuur en samenleving. Cultuur functioneert als veilige haven om kritisch te kunnen reflecteren op de samenleving en haar burgers. Omgekeerd geeft de culturele sector zich rekenschap van zijn plek in de maatschappij.

De raad vindt dat deze doelstellingen garanties kunnen bieden aan de inrichting van het cultuurbestel die op dit moment niet wettelijk vastgelegd zijn. Deze doelstellingen, die in 2018 door de toenmalige minister zijn overgenomen⁵, kunnen de basis leggen voor een cultuurbestel dat oog heeft voor de positie van makers, de toegankelijkheid voor het publiek, de pluriformiteit van het culturele aanbod en de relatie met de samenleving.

---

⁴ *Cultuur voor stad land en regio* (2018), *Toegang tot cultuur* (2024) en het briefadvies van 12 mei 2025.

⁵ *Cultuur in een open samenleving* (2018).

Ten tweede vindt de raad het belangrijk dat in de wet de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de drie overheidslagen (naast het Rijk ook de gemeenten en de provincies) wordt vastgelegd. Dat heeft hij eerder bepleit in *Toegang tot cultuur* en het briefadvies van 12 mei 2025. Door die verantwoordelijkheid te benoemen, kunnen zij meer gezamenlijk inzetten op versterking van het culturele ecosysteem.

Ten derde heeft de raad in zijn advies *Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector (2025)* geadviseerd om (naar voorbeeld van de Mediawet) de indexatie voor cultuur vast te leggen, zodat loon- en prijsstijgingen worden gecompenseerd door de rijkssubsidies.

Ten slotte, de raad zal later deze maand een advies over artistieke vrijheid uitbrengen. Daarin bepleit hij onder andere om het Thorbecke-adagium te verankeren in de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

De raad pleit ervoor dat, wanneer dat kan, niet alleen de beleidscyclus wordt verlengd, maar ook bovenstaande voorstellen in de wet worden gewijzigd. Hij benadrukt daarbij vooral het belang van het wettelijk vastleggen van de indexatie, die noodzakelijk is voor een duurzame bedrijfsvoering van gesubsidieerde instellingen.

4. Wetswijziging en vernieuwing van het cultuurbestel

De raad vindt de wijziging van de cyclus voor het rijkscultuurbeleid naar maximaal acht jaar van groot belang, maar beschouwt deze aanpassing vooral als een wegbereider voor andere verbeteringen in het Nederlandse cultuurbestel. Hij is van oordeel dat een verlengde beleidscyclus de mogelijkheid biedt om een nieuw onderscheid te maken tussen de culturele instellingen in de kleine BIS, die rechtstreeks door het Rijk worden gefinancierd, en de instellingen die op andere gronden en met een andere doelstelling door een van de rijkscultuurfondsen worden gesubsidieerd. Daarbij is het uitgangspunt dat de kleine BIS en het fondsgesubsidieerde regime complementair aan elkaar zijn, en beide een essentiële rol spelen in het Nederlandse cultuurbestel.

Een weloverwogen, duurzame inrichting van de kleine BIS is dan ook topprioriteit nu de wetswijziging in gang is gezet. Opnieuw zal ernaar gekeken moeten worden hoe de kleine BIS is samengesteld en hoe zij zich verhoudt tot het deel van de cultuursector dat door de rijkscultuurfondsen wordt ondersteund. In de ogen van de raad bestaat de kleine BIS uit een samenhangende groep van instellingen die een belangrijke nationale, soms internationale functie in het cultuurbestel vervullen. De raad vindt het daarbij noodzakelijk dat deze groep een breed scala aan disciplines en genres vertegenwoordigt, en dat de instellingen door middel van hun vestigingsplaats en/of hun reisbeleid goed aansluiten bij regionale ecosystemen. De raad wil ervoor waarschuwen dat om praktische redenen, zoals bijvoorbeeld bezuinigingen, wordt besloten om de kleine BIS zodanig te verkleinen dat zij voornamelijk nog zal bestaan

uit gecanoniseerde en randstedelijke instellingen. Daarnaast vindt hij het vanzelfsprekend dat, wanneer categorieën instellingen in de kleine BIS kleiner worden of verdwijnen, voor deze categorieën wel ruimte en bijbehorende financiële middelen komt bij de rijkscultuurfondsen.

De raad is van oordeel dat aan de inrichting van de kleine BIS een zorgvuldig en breed gedragen proces vooraf moet gaan. Dit vereist een goede planning, regie en een proces waarin alle belangrijke actoren betrokken worden. De raad is graag bereid om een bijdrage te leveren aan de inrichting van een nieuw en toekomstbestendig cultuurbestel.

Met vriendelijke groeten,

Kristel Baele
voorzitter

Rien Fraanje
secretaris-directeur